Verslag stuurgroep Marineterrein Amsterdam

VERTROUWELIJK

Datum en tijd : Woensdag 14 juni 2017, 10:00 - 12:00
Plaats : G&O, Weesperplein 8, Kamer Luxemburg - 6de etage
Aanwezig : [redacted]
Afwezig : -

1. Opening/mededelingen

[redacted] vervangt [redacted] als stuurgroeplid. [redacted] neemt de werkzaamheden van [redacted] over. [redacted] zorgt voor een goede overdracht aan [redacted] en blijft op de achtergrond aanspreekbaar. Het belang van een soepele overdracht volgend jaar wordt in dit kader nogmaals onderschreven.

2. Vaststelling agenda en verslag

Het verslag heeft een ongebruikelijke stijl dat te verklaren is door de inhoudelijke discussie die werd gevoerd. Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Presentatie stand van zaken

[redacted] presenteert de huidige stand van zaken. Algemeen wordt bevonden dat er een andere term moet komen voor 'innovatiemilieu', omdat deze term het terrein doet voorkomen als een afstandelijke kantorenlocatie. Het een term is dat uitleg behoeft. [redacted] licht toe dat het niet alleen gaat om bedrijvigheid en vierkante meters, maar ook om de toegevoegde waarde van die bedrijven. [redacted] merkt daarnaast op dat naast benoemen wat er wel komt, het ook van belang is om te benoemen wat het Marineterrein niet wordt en waarom.

[redacted] geeft een update met betrekking tot de ruimtelijke uitgangspunten. [redacted] geeft aan moeite te hebben met de grote bebouwing op Dijksgracht. De ontwikkeling van de Dijksgracht is een discussie die op een andere plek gevoerd moet worden. [redacted] vraagt zich af of de scheiding van de drie kamers en de schaal van de bebouwing de echte binnenstadsfeer oproepen. Dat kan leiden tot scheiding. [redacted] zou graag meer differentiatie zien. [redacted] stelt voor om de overgang van kleine korrel naar de grotere korrel meer gradueel te laten verlopen. [redacted] en [redacted] zouden graag meer varianten zien die wat hun betreft extremer verbeeld mogen worden. Extreme verbeelding zou namelijk in de hand kunnen werken dat er meer reacties komen tijdens het participatieproces. [redacted] kijkt graag samen met [redacted] en [redacted] (die workshops hebben gegeven [redacted]) naar de visualisaties. Verder uiten [redacted] en [redacted] hun zorgen dat het programma erg fors oogt. [redacted] reageert dat het programma nu behoorlijk overdreven is gevisualiseerd om de verschillen te benadrukken. [redacted] licht verder toe dat er met dit ontwerp is geprobeerd om een relatie te leggen met het milieu dat

CONCEPT

wordt gezocht. Voorwaardelijk daarvoor zijn namelijk de goede interactieplekken, die zich moeten manifesteren in de gebouwen, de plinten en de openbare ruimte.

[redacted] merkt op dat het goed is om de verschillende segmenten van de wereld van innovatiemilieus goed in de vingers te krijgen. Stuurgroepbreed wordt onderschreven dat er tot op heden wordt uitgegaan van de top en daarvan enkel bedrijven die interactie zoeken – en dus niet een besloten bedrijfsvoering hanteren. Het milieu is groter dan het Marineterrein. [redacted] licht toe dat Amsterdam die behoefte ook heeft. De top gaat nu weg, omdat ze geen goede plek vinden. Die top is van belang omdat deze netwerken aantrekt, ook van bedrijven die al in de binnenstad zitten. [redacted] ziet kans voor succesvolle scaleups, waarvoor nu geen ruimte is om te groeien in de binnenstad. [redacted] vult aan dat corporate onderwijs ook een interessante niche zou kunnen zijn.

[redacted] merkt daarnaast op dat het verstandig is om goed in te zetten op het onderzoek naar de onderwerpen mobiliteit, bereikbaarheid en verkeersbewegingen. De ervaring leert dat men wat dit betreft vaak achter de feiten aanloopt. Met name nu de fietsbrug over 't IJ werkelijkheid wordt, voorziet [redacted] dat er rekening moet worden gehouden met extreme modellen. [redacted] stemt in en licht toe dat de op gang gezette onderzoeken dit lijken te bevestigen. De verschillende ontwikkelingen in de omgeving worden meegenomen. [redacted] verwacht dat het onderzoek zal uitwijzen dat het verkeer zal vastlopen, hetgeen bijdraagt aan de onderbouwing voor een autoluw terrein.

[redacted] vervolgt zijn presentatie. Het participatieproces wordt voorbereid en start eind augustus tot begin oktober. Participatie is in deze fase vooral informerend en raadplegend. Daarnaast wordt gewerkt aan communityvorming en genereren van commitment onder de doelgroepen die een bijdrage kunnen leveren. Verder worden er een gezamenlijk persbericht en Q&A voorbereid. De toon uit de stad moet in oktober helder zijn. [redacted] voegt hieraan toe dat er 19 juli een bijeenkomst wordt georganiseerd voor alle betrokkenen. In het najaar vindt er een breder publieksdebat plaats.

4. **Concept Principenota**

- De principenota wordt <u>akkoord</u> bevonden voor bestuurlijke besluitvorming.

[redacted] licht toe dat het college bevoegd is om over het principebesluit te beslissen omdat het een grootstedelijk project betreft. Eventuele discussie in het college is bestuurlijk. [redacted] en [redacted] verwachten bestuurlijk geen verrassingen, maar wel aanvullingen en aanscherpingen. De interne adviesronde heeft volgens [redacted] vooral geleid tot vervolgstappen voor het projectbesluit. Er werd onder andere voorgesteld om een klein VO school op te nemen vanuit het innovatieve concept, een MER op te stellen en de brandweer heeft aangegeven dat het gebied goed bereikbaar moet zijn. Het besluit wordt 18 juli behandeld in het College van B&W.

Hieronder volgt een reactieronde op de principenota:

[redacted] heeft de volgende reacties: Bureau Monumenten en Archeologie moet Monumenten en Archeologie zijn. [redacted] ziet graag dat daar waar over het bestemmingsplan wordt gesproken de discussie over de komst van de omgevingsvisie wordt meegenomen. Verder adviseert [redacted] om bij het

kopje duurzaamheid te starten met de ambitie in plaats van het leidingennetwerk. Nu lijkt het alsof het ondergrondse netwerk de aanleiding vormt om in te zetten op duurzaamheid.

[redacted] heeft eerder zijn opmerkingen meegegeven en complimenteert [redacted] en het team met het resultaat.

[redacted] heeft de volgende reactie: [redacted] ziet de nuance in de formulering in de verdeling wonen zoals dat in de nota staat, ook graag terug in het besluit.

[redacted] heeft de volgende reacties: [redacted] zou graag bij elk stuk willen zien dat begonnen wordt met een beschrijving van de hoge ambitie die de partijen hebben met de ontwikkeling het Marineterrein en dat het Marineterrein de komende tijd zichtbaar gaat veranderen. Daarnaast geeft [redacted] aan dat op pagina 20 staat dat we sturen op het gebiedsconcept. [redacted] ziet graag dat wordt opgenomen dat er wordt gestuurd op ambitie. [redacted] licht toe dat de ambitie is vertaald in het gebiedsconcept. [redacted] vult aan dat het bedoeld is om aan te geven dat we op langer termijn sturing willen geven op dat wat we hier beogen. Verder zou het wonen wat [redacted] betreft niet op zichzelf innovatief hoeven te zijn. Tot slot vindt [redacted] de planning onduidelijk. [redacted] en [redacted] R geven de suggestie om een schema toe te voegen waarin geduid wordt wat wanneer komt met een verwijzing naar het Plaberum.

De nota wordt, ter kennisname, ook als tussenstap aan de Minister aangeboden.

5. **Geannoteerde inhoudsopgave Projectnota**

- Er wordt <u>kennis genomen</u> van de geannoteerde inhoudsopgave Projectnota

[redacted] licht toe dat de inhoudsopgave een vastgesteld format betreft van hoe dat in het Plaberum is beschreven. Wat wordt afgesproken in de Nota van Uitgangspunten gaat één op één over in de projectnota, die veel meer technisch van aard is. [redacted] vraagt zich af wat het vervolgproduct gaat zijn. Gezien de omvang van het project zal er een investeringsbesluit nodig zijn, maar daarvoor is een grondexploitatie nodig. De voorbereiding van een investeringsbesluit, inclusief stedenbouwkundig plan, verhoudt zich niet tot ons tempo. [redacted] wilt graag sneller klaarstaan. [redacted] stelt voor om de eerste 2-3 jaar met een investeringsbesluit te werken, waarin ingrepen en investeringen die in deze fase met zekerheid moeten gebeuren, worden opgenomen. Dit zou dan de periode van 2018-2020 betreffen. Vervolgens wordt er een nieuw besluit genomen voor een volgend deel van het project. [redacted] reageert dat het niet mogelijk is om zo snel na het projectbesluit, dat is voorzien in februari, een investeringsbesluit te nemen. [redacted] stelt voor om een kredietbesluit op te nemen bij het projectbesluit. Hoe ver we daar in kunnen gaan is volgens [redacted] nog niet helder, omdat de ontwikkelstrategie onvoldoende is uitgewerkt tussen het Rijk en de gemeente. [redacted] ziet graag dat deze discussie snel plaatsvindt zodat hier uitspraken over gedaan kunnen worden.

In het kader van de tot op heden onvoldoende uitgekristalliseerde ontwikkelstrategie benadrukt [redacted] dat we voorzichtig moeten zijn met verwachtingen scheppen bij partijen die zich bij wijze van spreken vandaag al willen vestigen op het Marineterrein. De eindgebruikers zijn meestal niet de investeerders. [redacted] adviseert daarom met enige voorzichtigheid om te gaan met de gesprekken die worden gevoerd met collega's binnen Economische Zaken en Amsterdam in Business. [redacted] zich

CONCEPT

bewust van de benodigde terughoudendheid in verwachtingen en toezeggingen. De stuurgroep in september zal worden benut voor de discussie over de ontwikkelstrategie en governance.

6. **Geannoteerde inhoudsopgave Nota van Uitgangspunten**

- Instemming cf. punten bijlage

De Nota van Uitgangspunten wordt voorafgaand aan de projectnota bestuurlijk vastgesteld. Het bestuurlijk overleg vindt zoals nu is voorzien in november plaats. Overeengekomen wordt dat het van belang is om in de Nota van Uitgangspunten meteen met de deur in huis te vallen. Verder wordt, na een korte discussie, overeengekomen dat de ontwikkelstrategie ook besproken wordt in de nota. De nota is namelijk het enige document na de bestuursovereenkomst waar het Rijk en de gemeente inhoudelijk dingen met elkaar afspreken.

7. **Participatieplan**

- Er wordt kennis genomen van het participatieplan.

De volgende reacties worden gegeven op het participatieplan:

[redacted] vindt het plan beloftevol. [redacted] adviseert om nog zwaarder in te zetten op betrokkenheid uit de economische sector. Dit zouden niet alleen die partijen uit de directe omgeving moeten zijn, maar moet breder worden gezien. Ollongron zit in de top van die (ambts)netwerken. Verder vraagt [redacted] zich af hoe dit plan zich verhoudt tot de formele inspraak. Volgens [redacted] doet dit plan overkomen dat deze fase gezien kan worden als lancering en toets. De uitkomsten zouden vervolgens gebruikt worden voor de aanscherping van de Nota van Uitgangspunten. Er zullen echter ook zaken zijn waarop formele inspraak nodig is. De volgende stap, waarin de consequenties van de ontwikkeling worden belicht, moet ook in beeld worden gebracht.

[redacted] heeft als toevoeging dat de ambitie ook in het participatieproces terug moet komen. De tekst voor de website, bijlage 1, is wat [redacted] betreft te vaag. De tekst zou namelijk onvoldoende recht doen aan de bijzondere samenwerking tussen Rijk en gemeente.

[redacted] vindt het een degelijk en klassiek stuk [redacted] adviseert om, in lijn met het innovatieve gebiedsconcept, het participatieproces ook eigentijds in te richten. Het woord participatie is in dit kader al geen juiste terminologie. [redacted] reageert dat de tools en toon inderdaad anders dan klassiek aangepakt worden. Er wordt bijvoorbeeld samengewerkt met de huurders. [redacted] en [redacted] onderschrijven dat een suf participatieproces suffe reacties zal opleveren. Er mag wat [redacted] en [redacted] betreft dus worden uitgepakt met het maatschappelijk debat.

8. **Samenvatting werkplan 2018**

- Er wordt kennis genomen van de samenvatting van het Werkplan 2018.

[redacted] licht toe dat het werkplan in september geagendeerd wordt. Er zit een moeilijkheid in, namelijk dat de meeste effecten worden verwacht zodra de overdracht is geweest. Veel van die zaken moeten

echter nog met Defensie worden besproken. Het is wel van belang om het hierover te hebben, zodat er budgettaire inschattingen gemaakt kunnen worden.

[redacted] vindt de vierdeling heel goed. [redacted] wijst erop dat de vraag wie die organisatie dan op zich neemt, nog open staat. Normaliter, stel dat de gemeente het koopt, is het zo dat de RVE vastgoed een deel van de organisatie overneemt. De gesprekken over de entiteit van het projectbureau naast de gemeente moeten nog worden gevoerd. [redacted] vindt het logisch om dat langs deze vier poten te doen. [redacted] reageert dat het bureau ook nu al, in aanloop naar de overdracht, moet opschalen. Behalve de scheiding in taken, is het ook voor te stellen dat deze in verschillende tempo's te werk gaan. De teams moeten zo worden ingericht dat ze kunnen groeien en krimpen.

[redacted] reageert dat het goed is om in het werkplan stil te staan bij de overdracht van Defensie. [redacted] vraagt of er vanuit Defensie dingen worden georganiseerd. [redacted] reageert dat er discussies over alternatieve huisvesting plaatsvinden. Er worden geen feestelijkheden besproken.

9. Financiële rapportage 2016

- Er wordt kennis genomen van de financiële rapportage van 2016.

De doorkijk is los van de verantwoording. Doorkijk 2018 mag eruit.

10. Overdracht Defensie

a. Huisvesting W&S (nu DCPL) s.v.z.

[redacted] licht toe dat er een werkgroep is waarin [redacted] Ruimte & Duurzaamheid, het Atelier Rijksbouwmeester, Defensie en architectenbureau SLA zitting nemen, waarin alle opties voor alternatieve huisvesting voor DCPL uitgebreid wordt verkend. De koers is dat er wordt gekeken hoe gebouw [redacted] kan voorzien in de ruimtebehoefte. [redacted] De voorzieningen die W&S nodig heeft, zoals het legeringsgebouw en de bedrijfskantine, vallen volgend jaar met de overdracht al weg. Ook voor die tijdelijke periode moeten er voorzieningen worden getroffen. Twee belangrijke voordelen van huisvesting in gebouw [redacted], is dat er geen enclave komt en dat er kan worden voorzien in de parkeerbehoefte aan de rand van het terrein. [redacted] vraagt of er een bestemmingsplanwijziging nodig is? [redacted] bevestigt dat dit nodig is. Gebouw [redacted] is de enige plek is op het terrein met een bestemmingsplan.

b. Overdracht fase 3

Er is vanuit het projectbureau behoefte aan bezetting voor een goede overdracht. Bij voorgaande overdrachten (en tot heden) heeft het veel tijd gekost om alle papieren en beheerzaken te organiseren. Volgend jaar kan bovendien geen beroep worden gedaan op lokale kennis van kazernepersoneel. In aanvulling daarop zal er in toenemende mate behoefte zijn om het nu besloten

deel van de kazerne te bezoeken voor onderzoek, schouw of met potentiële huurders. Dit kan niet worden gefaciliteerd door de kazernestaf. [redacted] stemt graag af waar er behoefte is aan afstemming.

11. **W.v.t.t.k.**

    a. **Expeditie Oosterdok**

[redacted] licht toe dat Expeditie Oosterdok inmiddels een platform is geworden bestaande uit 11 instellingen rondom het Oosterdok. Er wordt onder andere samengewerkt aan de Uitmarkt en de Illuminade (Amsterdam Light Festival). Er wordt nu ook een tweede niveau opgebouwd met de bedrijven eromheen, [redacted]. Dit netwerk kan ook ingezet worden voor het participatieproces.

[redacted]

    b. **Nw huurders; Ecole 42, Stedelijk, AMS**

[redacted]

    c. **Verbindingen tijdens bouw Booking**

[redacted] uit haar zorgen over de bouw van Booking. De aanleiding hiervoor zijn de gesprekken die zijn gevoerd met [redacted] en Ruimte en Duurzaamheid. De hoek van Oosterdokseiland en de tijdelijke brug naar Dijksgracht zou vier jaar onbereikbaar zijn. De mariniersbrug wordt eind volgend jaar gerenoveerd. Het terrein is daarmee voor vier jaar aanzienlijk slechter bereikbaar vanaf Centraal Station. [redacted] deelt deze zorg. [redacted] heeft de ontwikkelaar onlangs herinnerd aan het besluit van het college waarin wordt benadrukt dat de verbinding behouden moet blijven. Er moet een tijdelijke oplossing komen om Nemo en het Marineterrein bereikbaar te houden. Een nieuwe verbinding realiseren via Nemo is ook een heel lang traject.

    d. **Betalingen gemeente**

[redacted]

CONCEPT

e. Status Transferpunt Touringcars Rondvaartboten

[redacted]

12. Rondvraag

[redacted] vraagt zich af of de Stuurgroep akkoord gaat met een bestuurlijk overleg zonder Ollongren, omdat zij heeft aangegeven niet te kunnen in november. Dit is akkoord. Verder wordt gezocht naar een stuurgroeplid dat zitting neemt in de stuurgroep vanuit Economische Zaken, omdat dit gezien het gebiedsconcept gewenst is. Tot slot licht [redacted] het bezoek aan King's Cross kort toe. Dit bezoek is dermate illustratief dat het [redacted] zinvol lijkt om in dit gezelschap een gezamenlijk bezoek te organiseren. De stuurgroep stemt hiermee in.

CONCEPT